

Sygn. akt IV CSK 577/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku D. W. i T. O.
przy uczestnictwie R. L. i R. O.
o dział spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyń
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 11 czerwca 2019 r., sygn. akt V Ca (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 października 2018 r. Sąd Rejonowy w W. orzekając na wniosek D.W. i T. O. przy udziale R. L. i R. O. dokonał działu spadku po C. M. i C. M., w sposób szczegółowo określony w sentencji (k. 733-734). Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy S. orzekając na skutek apelacji wnioskodawczyń i uczestników uwzględnił jedynie częściowo apelację D.W. i T. O., w sposób szczegółowo określony w punkcie pierwszym sentencji, a w pozostałym zakresie oddalił apelację wnioskodawczyń oraz apelację uczestników w całości (k. 805).

Od powyższego rozstrzygnięcia skargę kasacyjną złożyły wnioskodawczynie D. W. i T.O. zaskarżając je w części opisanej punktami I i II (wyłącznie w zakresie odnoszącym się do oddalenia apelacji wnioskodawczyń w zakresie zastosowanego przez Sąd pierwszej instancji sposobu działu spadku, częściowo przez podział w naturze, a częściowo przez podział fizyczny) i wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie nie kwestionowały oddalenia apelacji w zakresie w jakim dotyczyła oddalenia wniosku o wynagrodzenie i zwrot kosztów zarządu (punkty V-VI postanowienia Sądu Rejonowego).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c., w sprawach o zniesienie współwłasności i dział spadku skarga kasacyjna nie przysługuje, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

Jako wartość przedmiotu zaskarżenia wnioskodawczynie wskazały - analogicznie, jak w apelacji i abstrahując od wyniku postępowania apelacyjnego oraz zakresu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym - kwotę 312.005 zł. Dodatkowo określiły tę wartość łącznie, bez jej rozbicia na wartość konkretnego interesu majątkowego każdej ze skarżących, będących współwłaścicielkami majątku spadkowego w częściach ułamkowych (k. 785 i k. 824).

Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 39/68, OSNCP 1969, nr 11, poz.183 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2002r, II CZ 25/02, niepubl., z dnia 21 stycznia 2003r, III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z dnia 16 listopada 2011r, IV CSK 280/11, niepubl., z dnia 24 października 2013r., IV CSK 98/13, niepubl., i z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w sprawach działowych, do których należą sprawy o dział spadku, wartość przedmiotu

zaskarżenia, pozostaje w ścisłej zależności od wyniku postępowania i wyznacza ją nie wartość przedmiotu działu, ale wartość konkretnego interesu skarżącego, którego dotyczy lub może dotyczyć zaskarżenie. Z reguły nie może ona przekraczać wartości udziału w dzielonym majątku uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną nawet, gdy orzeczenie zaskarżono w całości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, niepubl.). Wyjątek od tej zasady zachodzi, gdy skarżący podważa zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06, niepubl., z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, niepubl., z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, niepubl., z dnia 1 czerwca 2011 r. II CZ 27/11, niepubl., i z dnia 18 marca 2015r., I CZ 22/15, niepubl.).

W rozpoznawanym przypadku Sady ustaliły skład i wartość majątku spadkowego (punkt I postanowienia Sądu Rejonowego) na kwotę 312.005 zł, co nie jest kwestionowane w postępowaniu kasacyjnym. Udział $\frac{1}{4}$ każdego z uczestników w majątku spadkowym, wynosi zatem zaledwie 78.001, 25 zł i nie osiąga progu umożliwiającego wywiedzenie skargi kasacyjnej. Wskazana, jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwota 312.005 zł - odpowiadająca wartości majątku spadkowego - nie odnosi się w żaden sposób do interesu prawnego wnioskodawczyń w zaskarżeniu orzeczenia. Z zakresu zaskarżenia wynika, że w postępowaniu kasacyjnym kwestionowany jest wyłącznie sposób podziału (punkt II pkt 1 i 3 postanowienia Sądu Rejonowego w brzmieniu wynikającym z punktu I a i b postanowienia Sądu Okręgowego) oraz będący jego wynikiem zakres orzeczonych od wnioskodawczyń spłat na rzecz uczestników (punkt III postanowienia Sądu Rejonowego w brzmieniu ustalonym punktem I c postanowienia Sądu Okręgowego). Skarżące nie kwestionują, że Sąd Okręgowy dokonał działu spadku przez podział gospodarstwa rolnego, wykluczone jest zatem wskazywanie, jako wartości przedmiotu zaskarżenia kwoty 312.005 zł, odpowiadającej wartości przedmiotu działu. D.W. nie neguje, że przypadły jej - stosownie do zgłoszonego w postępowaniu działowym żądania - działki, opisane w punkcie II pkt 1 postanowienia Sądu Rejonowego, z uwzględnieniem zmiany

dokonanej przez Sąd Okręgowy w punkcie I b postanowienia, o wartości łącznej 88.490 zł. A.O. nie kwestionuje, że przypadły jej - zgodnie z żądaniem - działki wymienione w punkcie II pkt 2 postanowienia Sądu Rejonowego o wartości łącznej 83.835 zł. Żadna z tych kwot nie może zatem wchodzić w skład wartości przedmiotu zaskarżenia.

Wartością konkretnego interesu skarżących, którego dotyczy zaskarżenie, jest skumulowanie przez Sąd podziału fizycznego oraz podziału cywilnego przez sprzedaż, tych działek składających się na nieruchomości spadkową, co do których żaden z uczestników nie wyraził woli przyznania mu ich na własność (punkt II pkt 3 postanowienia Sądu Rejonowego w brzmieniu wynikającym z punktu I b postanowienia Sądu Okręgowego). Wartość nieruchomości, co do których Sąd Okręgowy dokonał działu spadku przez zarządzenie ich sprzedaży, wynosi jednak zaledwie 139.680 zł, a jest to górna granica interesu skarżących w postępowaniu kasacyjnym ($139.680 \text{ zł} + 88.490 \text{ zł} + 83.835 \text{ zł} = 312.005 \text{ zł}$). Skarżące uznają bowiem, że działki co do których Sąd zarządził ich sprzedaż powinny być przyznane na własność uczestnikom R. L. i R.O., co skutkowałoby odmiennym rozstrzygnięciem w zakresie spłat zasądzonych w punkcie III postanowienia Sądu Rejonowego (w brzmieniu uwzględniającym zmianę dokonaną w punkcie I c postanowienia Sądu Okręgowego).

Na podstawie prawomocnego orzeczenia wnioskodawczynie D. W. obciążona jest spłatami w kwocie 45.408,75 zł (22.704,37 zł na rzecz każdego z uczestników), a wnioskodawczynie T. O. w kwocie 40.753,75 zł (20.376,87 zł na rzecz każdego z uczestników). Niezależnie zatem, czy wartość przedmiotu zaskarżenia odnosić w sposób najbardziej korzystny dla skarżących, do wartości tej części nieruchomości, co do której Sąd zarządził jej sprzedaż (139.680 zł), czy do wpływu żadanego przez skarżące sposobu podziału na wysokość ich spłat, wartość przedmiotu zaskarżenia odnoszona indywidualnie do każdej ze skarżących, nie przekracza progu określonego w art. 519 § 4 pkt 4 k.p.c.

Z przytoczonych względów - wobec stwierdzenia, że wartość przedmiotu zaskarżenia została przez wnioskodawczynie zawyżona i w rzeczywistości nie

sięga kwoty stu pięćdziesięciu tysięcy złotych - skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

ke